

Brødrene Løvehjerte

Forkyndelsesmateriale til brug på
FDFs sommerlejre 2015

Vejledning til forkyndelsesmateriale

Materialet indeholder fem andagter, der består af følgende elementer:

- Sang
- Genfortælling (5-10 minutter)
- Refleksion (2-5 minutter)
- Aktivitet (15-30 minutter)
- Bøn
- Sang

Materialet kan bruges som det passer ind i jeres program. Nogen af dagene kommer punkterne i en anden rækkefølge. Hvis man ikke ønsker at bruge hele materialet, så foreslår vi, at man skærer aktivitet fra først, dernæst genfortælling (evt. Læser det selv og derefter genfortæller kortere).

Andre forslag kan være, at lave aktivitet om morgenen, der enten passer med foregående dags tekst, eller den fra samme aften. Hvis man ønsker at fortælle både morgen og aften er der vedhæftet kapitelnumre fra bogen, så kan man selv udvide.

Og husk; materialet er tænkt som en hjælp og et forslag og kan bruges som det fremstår her, men det skal passe til jeres lejr, jeres børn og jeres ledere, så lav om i det så tosset i vil, så det giver mening for jer.

Vi håber, at i vil få glæde af det!

Kærlige hilsener og ønsker om en god sommerlejr

FDFs Forkyndelsesudvalg

Til forkyndelsesmaterialet har vi brugt Gyldendals udgivelse "Brødrene Løvehjerte" skrevet af Astrid Lindgren i 1973, oversat til dansk af Kina Bodenhoff med illustrationer af Leo Scherfig.

1 Venskab

Sang:

Morgen: Solen begynder at gløde. M&L 79

Aften: Lejrbålet brænder stille. M&L 75

Fortælling

Nu skal i høre historien om brødrene Løvehjerte. En historie der handler om brødre og familiekærlighed, om drager og riddere og om livet og døden.

Jonatan og Tvebak er brødre. Jonatan er storebror, og Tvebak er lillebror. Tvebak er meget syg. Han er så syg, at lægerne siger, at han snart skal dø. En aften sidder Jonatan sammen med Tvebak og snakker.

"Ved du, at jeg snart skal dø?" spurgte Tvebak. Jonatan tænkte sig lidt om. Han ville måske ikke så gerne svare på det spørgsmål, men til sidst sagde han: "Ja, det gør jeg". Så græd Tvebak lidt.

"Hvorfor skal det være sådan?" spurgte han. "Hvorfor skal det være så forfærdeligt, at nogen skal dø, når de ikke engang er fyldt ti år?"

"Ved du hvad, lille Tvebak, jeg tror slet ikke, at det er så slemt," sagde Jonatan. "Jeg tror, du får det dejligt."

"Dejligt!" sagde Tvebak. "Er det dejligt at ligge nede i jorden og være død?"

"Pyt," sagde Jonatan, "det er jo bare din ydre skal, der ligger der. Du selv flyver bort til et helt andet sted."

"Hvor så?" spurgte Tvebak, og troede ikke rigtigt på ham.

"Til Nangijala. Det er et sted på den anden side af stjernerne. Der er det stadig lejrbålenes, sagaernes og eventyrenes tid. Og det vil være lige noget for dig! Det er fra Nangijala, vi får alle sagn og eventyr. Er man først i Nangijala, vil man opleve eventyr fra morgen til aften!"

Tvebak hedder selvfølgelig ikke Tvebak i virkeligheden. Det er bare noget, som hans storebror kalder ham. Engang Tvebak spurgte ham om, hvorfor han kalder ham det, så svarede han, at det var fordi, han så godt kunne lide Tvebakker, og fordi han så godt kan lide sin lillebror. Tvebak forstår ikke, hvorfor nogen vil holde af ham, for hans sygdom har gjort ham lille og svag med skæve ben. "Hvis du ikke var så lille med skæve ben, så var du jo slet ikke min Tvebak", svarer Jonatan. "Og når du først kommer til Nangijala, så har du ikke skæve ben mere. I Nangijala bliver du rask og stærk". "Men... Når jeg først kommer til Nangijala, så bliver det jo uden dig. Så skal jeg gå og vente. Og du bliver måske halvfems." "Men jeg kommer også til Nangijala. Bare senere. Og i Nangijala findes der ikke noget, der hedder tid. Selv om jeg bliver halvfems, så vil det kun føles som et par dage i Nangijala. Du kan klatre i træerne og tænde bål i skoven eller sidde og fiske i en lille å. Og bedst som du sidder og haler en aborre i land, så kommer jeg flyvende, og så siger du "Hvad i alverden Jonatan, er du allerede der?" Og så sang han den sang, om den snehvide due, der kom med gode budskaber, når man havde mest brug for det. Den sang han altid sang, når Tvebak havde det dårligt.

Både Jonatan og Tvebak kommer senere på eventyr i Nangijala. Men ikke helt som de havde troet. Men det må i vente med at høre om til i morgen!

Refleksion

Vi har alle nogen, der betyder noget for os her i livet. Nogen så meget at vi ikke kan forestille os verden uden dem. Det kan være din mor, din far, dine søskende, din allerbedste ven eller en anden. Når vi er rigtig glade, er det for det meste fordi vi er sammen med andre. Det er vigtigt at huske på de gode tider vi har sammen, ikke bare når vi har det skidt, men også når vi er glade, så vi husker, at det er de andre mennesker i vores liv. Jesus fortalte en historie om en mand, der havde ét hundrede får. En dag da han drev dem sammen i folden om aftenen opdagede han, at der manglede et. Blandt de hundrede næsten ens får kunne han se, at der manglede et.

Historien handler om Gud, der aldrig glemmer nogen af os. Han ser os alle, og sætter pris på os alle. Men den handler også om, hvordan vi har det med hinanden. Når vi kommer til arrangementer i FDF med mange mennesker, så ser vi ofte ikke alle de mennesker de er, men opdager med det samme, at vores gode ven ikke er der, eller ser med det samme, at hvor vores veninde sidder. Og når vi husker tilbage på vores sommerferie, så tænker vi ikke på alt hvad der er sket, men på de minder, hvor vi havde det godt med andre.

Aktivitet: Rosenkrans

Materialer:

- Ståltråd eller snor
- Perler, gerne forskellige typer, størrelser og farver (sorteret).

Beskrivelse:

Aktiviteten går ud på at alle skal lave et armbånd med perler som symboliserer minder, ting og personer, som har betydning for den enkelte. Børnene får udleveret et stykke ståltråd hver, klippet så det kan gå om håndleddet og bindes fast. De skal nu tænke på personer, minder eller ting, der betyder noget for dem. For hver af dem tager de en perle, og putter på deres armbånd. Perlerne skal helst være forskellige, så man kan se forskel, og huske dem fra hinanden. Man kan også lave temaer, så man f.eks. har tre hvide, der symboliserer ens mor, far og bror.

Til sidst har man altså et armbånd man kan tage frem, og huske de vigtige ting i livet. Man kan kigge på perlerne én af gangen, og huske på dem hver for sig, og se på hele armbåndet for at huske, at der er flere ting, der betyder noget.

Ud over de valgfri får alle udleveret en Gud-perle. Fortæl børnene, at vi skal have Gud med, ikke nødvendigvis for at vi husker Gud, men for at huske, at Gud altid husker og elsker os.

Lederne kan undervejs gå rundt og snakke med ungerne om hvilke perler de sætter på.

Armbåndene kan derefter bruges enten som armbånd eller hænges på skjorten.

Bøn

Kære Gud

Tak for dagen i dag. Tak fordi jeg fik lov til at nyde den med andre. Tak for dem derhjemme. Tak for min familie. Tak for mine venner. Tak fordi jeg ikke skal være alene i verden, men får lov at nyde alt, hvad du har skabt, sammen med andre.

Fader vor...

Sang 2

Bedst med en ven. MogL 41

2 Håb

Sang

Morgen: Græsset er vådt. M&L 73

Aften: Solsortesang. M&L 73

Fortælling

Kan i huske historien fra sidst? Hvordan Jonatan fortalte sin syge lillebror, der snart skulle dø, om det fantastiske land Nangijala, hvor der stadig findes eventyr?

En dag brød en stor brand ud i det hus, hvor Jonatan og Tvebak boede. Tvebak var alene hjemme, og var fanget i sin seng på anden sal. Jonatan kom hjem fra skole, og uden at nå at tænke på andet end Tvebak løb han gennem flammerne og op til deres lille lejlighed. Da han nåede derop var flammerne så voldsomme på trapperne, at de ikke kunne komme ned. Jonatan tog Tvebak på ryggen, og løb hen til vinduet. Der var langt ned og intet blødt at falde på. Men Jonatan vidste, at der ikke var andet at gøre. Så han sprang. Da han ramte jorden, døde han næsten med det samme. Men Tvebak var reddet. Fordi han havde siddet på Jonatans ryg havde faldet ikke skadet ham. Jonatan nåede lige at kigge op på ham og hviske: "Vi ses i Nangijala". Bagefter blev Jonatan kaldt Jonatan Løvehjerte i aviserne, fordi han havde været så modig.

Den første tid derefter var forfærdelig for Tvebak. Det var umuligt at lade være med at tænke på noget så forfærdeligt og grusomt. Han lå i sin seng og tænkte på Jonatan, så han troede at hans hovede skulle sprænges. Han savnede ham så meget. Og han var bange. For tænk hvis der slet ikke var noget Nangijala. Hvis det bare var noget, som Jonatan havde fundet på for at trøste ham.

Men så en aften skete der noget vidunderligt. Tvebak lå og græd med hovedet ind imod væggen. Pludselig lød en kurren lige i nærheden. Da han så op, sad der en hvid due i vinduet. Ikke en grå due, som dem der ofte var nede i gården, men en snehvid due. Lige som i den sang, Jonatan altid sang. Og det var som om Tvebak kunne høre Jonatans stemme i duens sang. Og al hans frygt blev væk, og han fik alt sit håb tilbage. Han vidste, at det var sandt alt det med Nangijala. Og han vidste, at Jonatan ventede på ham.

Pludselig stod Tvebak i Nangijala. Hvordan var han kommet derhen? Det vidste han ikke. Han stod ved en låge med et lille skilt, hvor der stod "Brødrene Løvehjerte". Han løb ned til åen, hvor han vidste Jonatan ville være og ganske rigtigt! Der sad han og fiskede! Med det samme han opdagede Tvebak smed han sin fiskestang, og de løb hen og omfavnede hinanden og grinede. "Nå, Tvebak Løvehjerte, så kom du endelig," sagde Jonatan.

Og alt var, som Jonatan havde sagt det. Tvebak kunne løbe, han kunne svømme, og han havde ikke brug for at ligge i sin seng. De boede sammen i en lille gård, der hed Ryttergården, i en dal der hed Kirsebærdalen, omgivet af store, smukke høje bjerge. Tvebak fik sin egen hest, der hed Fjalar. "Men jeg kan jo ikke ride," sagde han. "Det kan du nu," grinede Jonatan. Og ganske rigtigt; da han satte sig på hesten, så var det som om han aldrig havde lavet andet end at ride. Og om aftenen lå Jonatan og Tvebak sammen i

skæret fra pejsen og snakkede sammen. Det var som om alt var godt. Men desværre var der store farer på vej mod brødrene Løvehjerte. Men det må i vente med at høre om til i morgen.

Refleksion

Det kan tit føles som om alting omkring os er sort og håbløst. For Tvebak er det både, da han er syg, og senere da Jonatan er væk. Det kan være så svært at se en vej ud. Tvebak har en vej ud. Han har fået historien om Nangijala. Det er et håb, han kan holde fast i, først for sig selv og siden med Jonatan. Men selv håbet om, at det nok skal gå, kan være svært at blive ved med at tro på. Er det bare løgn? Er det noget man har bildt sig ind. Hvis man synes, at man ikke har noget man kan, og ens forældre siger at man kan og at det nok skal gå, er det så bare noget de siger, for at man skal blive glad?

Der var en gruppe fiskere, der var ude at sejle engang for længe siden. De havde fisket hele dagen. De havde kastet nettet ud igen og igen. Blevet ved med at trække ind. Det var hårdt, og ikke en eneste fisk var kommet i nettet. De var meget modløse da de sejlede ind. Hvad skulle de nu spise? Hvad skulle de sige til deres børn.

Så sad der en mand på strandbredden da de kom ind. "Har i fanget noget?" spurgte han. De gad ikke engang svare ham. Han kunne da se, at deres net var tomme, og at der ikke var noget i båden. "Tag ud og kast nettet i vandet én gang til." Fiskerne troede ikke deres egne øre. Der sad han, der ikke havde lavet noget, og sagde til dem, der havde kastet nettene ud hele dagen, at de skulle gøre det én gang til. De havde kastet nettet ud ét hundrede gange. Hvad skulle én mere gøre? De var lige ved at løbe hen og råbe af ham, slå ham, men pludselig var der noget i dem der holdt dem tilbage. Hvad var det? Et lille håb. En lille idé om, at de måske kunne få fangst. Måske bare fordi det lille håb følte godt, midt i al deres skuffelse. Så de råbte ikke af manden. De tog ud og kastede nettet fra båden. Og denne gang var der flere fisk, end de kunne trække i land. Nettene var helt fyldte, og ved at sprænges af alle fiskene. Det lille håb var vokset og havde gjort den værste dag til den bedste.

Og hvis de ikke havde fanget noget? Så havde håbet om, at der måske var fisk i morgen, og at alt nok skulle blive okay, gjort dagen bedre alligevel.

Nogen gange er håbet det, der gør livet til et godt sted at være.

Aktivitet

Når vi synger eller spiller sange til forkyndelsen, er det tit svært at få ordentlig fat i teksten. Og hvad betyder ordene egentlig?

Deltagerne deles op i grupper. I finder selv ud af, hvad der er passende, men der skal gerne være en "stor" på hvert hold, og de skal helst ikke være flere end 6 på holdet.

Deltagerne går ud på hold og skal nu lave fagter til deres del af sangen. Der må meget gerne gå en leder med på holdet, men kun til at forklare ord, deltagerne ikke forstår, ikke til at hjælpe med at løse opgaven. Pointen er, at deltagerne skal prøve at tænke over, hvordan man viser ord som "håb", og sangens vigtigste ord og handling kommer til at stå tydeligere frem.

Bagefter samles alle deltagerne, og de viser hver især deres del. Hvis deltagerne er lidt ældre kan man snakke lidt om, hvorfor man har valgt, som man har gjort, men lad det ellers bare stå.

Udstyr

Sangen Kvantespring med Jonas Petersen, der kan findes på Spotify og Wimp, eller via Bibelselskabets hjemmeside under Lydbilleder fra Bibelen er god, men man må meget gerne vælge andre sange.

Hvis det ikke er muligt at stille op med anlæg eller lignende, så brug en af nedenstående sange fra March og Lejr. Deltagerne synger så sangen, samtidigt med at de opfører deres del.

- Der hvor Guds ansigt stråler (63)
- Menneske din egen magt (25)
- Troen er ikke en klippe (77)
- Du som har tændt (44)
- Nu går solen sin vej (16)

Bøn

Kære Gud

Tak fordi vi aldrig behøver at sidde helt modløse hen. Fordi vi kan holde fast i de lyse sider, der kan bære os gennem mørket. Lad os se mod lyset og vende ryggen mod mørket. Og lad os se de små tegn, der viser vejen til det bedre. Og skub os hen mod de andre, og hjælp os til at vise hinanden lyset og tro på det.

Fadervor...

Sang 2

Der hvor Guds ansigt stråler. M&L 63

3 Fristelse

Sang

Vi tror en kærlig Gud. M&L 6

Fortælling

Kan i huske historien fra i går? Om de to brødre, der kom til Nangijala, til deres egen gård med heste og kirsebærtræer? I dag skal vi høre om det onde, der findes i Nangijala, og om hvordan Tvebak og Jonatan vil hjælpe.

Ikke langt fra Kirsebærdalen ligger Rosendalen. Lige som Kirsebærdalen havde Rosendalen altid været et lyst og lykkeligt sted. Men den onde ridder Tengil har overtaget Rosendalen med sin hær af sorte riddere og sin store drage Katla.

Jonatan hjalp en gammel kvinde, Sofie, med at passe hendes have. Sofie havde en masse hvide duer i sin have, der hver dag sendte breve frem og tilbage til Rosendalen. Sammen med en mand ved navn Orvar var de ved at planlægge et oprør imod Tengil, men det måtte foregå i al hemmelighed, for Tengils spioner var over alt. Kun Sofie, Jonatan og et par stykker mere kendte til planen. Men noget var gået galt. Duerne blev skudt i bjergene. Der var en forræder mellem dem.

På vej hjem fra Sofie mødte Tvebak Hubert, en anden af Sofies fortrolige. Tvebak lagde mærke til, at Hubert havde en bue spændt på siden af sin hest, og var på vej op i bjergene.

På grund af spionen fandt Tengil frem til Orvar fra Rosendalen. Han satte ham fængsel, så han senere kunne blive spist af Katla. Jonatan besluttede sig for at tage afsted til Rosendalen for at hjælpe. Tvebak ville gerne med, men Jonatan beordrede ham til at blive tilbage. Tvebak blev vred. "Hvordan kan du forlange, at jeg skal sidde alene i Ryttergården og vente på dig, der måske aldrig kommer tilbage?"

Jonatan kiggede på ham. "Der er ting man er nødt til at gøre, selv om de er farlige." "Hvorfor?" spurgte Tvebak. "Fordi der er nogen ting her i verden man skal gøre selv om man er bange. Ellers er man ikke noget menneske, men bare en sølle kryster."

Mens Jonatan var væk, var Tvebak syg af længsel efter ham. Han savnede ham hver eneste dag. Kun den store, venlige krovært Jossi hjalp ham til at få det lidt bedre. Han fortalte ham gode historier og kom og besøgte ham for at tiden ikke skulle blive lang.

En nat havde Tvebak et frygteligt mareridt. Han drømte at Jonatan var bange og råbte hans navn. Næste morgen kunne han ikke vente længere. Han måtte afsted. Mens det endnu ikke var lyst sadlede han sin hest Fjalar og red mod Rosendalen.

Næste nat overnattede Tvebak i en hule i bjergene. Midt om natten blev han vækket, da to af Tengils vagter havde tændt bål udenfor hans hule. Heldigvis havde de ikke set ham. De sad og ventede på en tredjemand, og Tvebak var lige ved at råbe højt, da han opdagede at den tredje er Jossi, den flinke krovært der havde passet på ham. Det var ham der var spionen! Han var blevet lovet 15 hvide heste for at hjælpe med at fange Sofie og Jonatan.

De to vagter tog et stykke jern, der var formet som Tengils drage, og puttede det ind i ilden til det var brændende varmt. De placerede det midt på Jossis bryst, så han altid kunne se, hvem han tilhørte, og at han var med Tengil.

Da Jossi var reddet væk, opdagede de to vagter Tvebak. Han skyndte sig at lyve, og fortalte at han kom fra Rosendalen, hvor han boede med sin farfar i et stort, hvidt hus. Vagterne troede ikke på ham, og tog ham med til Rosendalen. "Så skal du vise os din farfar i det hvide hus," råbte de.

Tvebak red fortvivlet rundt i Rosendalen. Han havde ingen farfar der boede her. Men pludselig så han en gammel mand, der stod ved et hvidt hus. Tvebak hoppede af sin hest, og løb hen til manden. Han trykkede sig ind til ham, mens han hviskede: "Sig til dem, at du er min farfar." Manden skubbede ham ikke væk. Han holdt ham ud fra sig og råbte så højt, at vagterne kunne høre det: "Hvor har du været hele natten?" Vagterne skældte ud over, at han havde ladet sit barnebarn være udenfor, men red så deres vej.

"Tusind tak!", sagde Tvebak. "Selvfølgelig," sagde den gamle mand. "Jeg hedder forresten Mattias. Og hvis du skal forestille at være mit barnebarn, så må du hellere komme med ind og få noget at spise."

Mattias tog Tvebak med ind i sit hus. Da det blev mørkt, og Tvebak havde lagt sig til at sove, kom Mattias og ruskede i ham. "Vær helt stille. Der er vagter alle vegne. Der er noget, som jeg synes du skal se."

Mattias gik ind i stuen, og Tvebak fulgte efter. Mattias skubbede en stor bænk til siden. Bagved var der et hul i muren ind til et lille rum, og derinde lå Jonatan.

Hvordan Jonatan og Tvebak skal klare sig imod Tengils store hær og drage må i vente med at høre om til i morgen.

Refleksion

Vi kender alle sammen til det, at blive fristet af det onde. Lige som Jossi, der blev fristet af Tengil til at angive sine venner, for at blive høvding i Kirsebærdalen, så kommer vi nogen gange til at gøre ting, der er forkerte eller forbudte. Nogen gange for at virke stærkere over for andre som Jossi. Nogen gange bliver vi fristet af vores venner. Jonatan bliver fristet af Tvebak til ikke at drage til Rosendalen. Fristet til bare at blive hjemme. Til ikke at gøre det gode, fordi det er nemmere at lade være.

I biblen er der en historie om fristelse om er i form af slangen i paradiset's have der frister Eva til at spise af det æble hun ikke må. Slangen bliver kaldt det snedigste af de vilde dyr og i biblen repræsenterer den det Onde, eller djævelen som nogen kalder det. Som mennesker har vi en tendens til at kræve retfærdighed. Øje for øje, tand for tand. Når man har forbrudt sig mod nogen skal man "betale" tilbage i retfærdighedens navn. Det er nærmest et instinkt og et gen der blev plantet i os på tidernes morgen. I den kristne tro fortæller Jesus at vi ikke skal tænke på denne måde. I en af historierne om ham vil en gruppe mennesker stene en kvinde fordi hun har været utro mod sin mand. De spørger Jesus om han ikke vil dømme hende, men han svarer at den der er uden skyld kan kaste den første sten. Derefter bliver kvinden skånet. Han lærer os at vi ikke skal dømme andre for vi har alle gennem tiden gjort noget forkert. Nåde kommer altid ufortjent som både historien i biblen og i Brødrene Løvehjerte. Heldigvis kan Gud bruge os, selv om vi ind imellem begår dumheder. Gud ved for at ingen af os er Perfekte, og alligevel har han lovet os at vi alle sammen kan blive frelst hvis blot vi tror på ham. Nogle mennesker tror at de selv har gjort sig fortjent til at komme i Himlen, men der tager de fejl. Uden Guds store kærlighed og nåde kunne det ikke lade sig gøre.

Aktivitet: Bibelsk drama

Materialer: Klæd ud kassen og ellers bare fri fantasi

Børnene deles i grupper af ca 5 eller hvad der passer med antal (blandede grupper). Hver gruppe får udleveret en af bibelteksterne, som de skal øve og fremvise foran de andre. Man kan evt. lade de andre gætte hvilken tekst der er tale om. Historierne handler alle om at blive fristet, og idéen er, at vise forskellige vinkler på fristelse og huske historierne. Man kan vælge at snakke om historierne og deres morale, hvis det passer til ens eget temperament og børn, eller man kan lade dem stå for sig selv.

Teksterne

- Adam og Eva
- Jesus i ørkenen
- Abraham og Isak
- Jonas og hvalen
- Samson og Dahlila

Bøn

Kære Gud

Ofte er det svært at turde gøre det gode. Det er nemmere at sidde derhjemme, det er nemmere at blive blandt venner, uden at skulle sige det onde imod. Det kan være svært at se, at det skulle gøre noget godt for mig, at gøre det gode. Lad mig turde og lad mig have styrken til at sige fra over for det onde og gøre det gode, og lad mig kunne se forskellen.

Fader vor...

Sang 2

Menneske din egen magt. M&L 25

4. Mørke/lys

Aktivitet

OBS: I dag ligger aktiviteten før sang og fortællingen.

Leg: Pacman/blindefange

Materialer: Bind til øjnene (hver anden deltager); reb/kegler el. lign. til at afgrænse område (størrelse alt efter antal deltagere).

Der afmærkes et firkantet område, hvor der er plads til, at halvdelen af deltagerne kan bevæge sig rundt. Derefter går deltagerne sammen to og to. Et hold vælges til at være fangere. Derefter vælges en fra hvert hold (inkl. fangerne), til at få bind for øjnene, gå ind i midten og dreje rundt 3 gange. Det er nu den, som kan se's opgave at undgå at den blinde makker bliver fanget, samtidig med at den blinde holder sig inden for det afgrænsede område. Samtidig er det den blinde fangers opgave at fange de andre. Den eneste måde at guide sin makker på er verbalt.

Fanges en blind går denne ud af legen. Når alle er fanget slutter legen. Hvis der er tid, så prøv med nye fangere/flere fangere på en gang/når en blind fanges, forvandles denne til fanger.

Sang

Troen er ikke en klippe. M&L 77

Fortælling

Kan i huske i går? Hvor Tvebak drømte, at Jonatan var i fare, og tog til Rosendalen for at hjælpe ham? Og hvordan han opdagede, at det var den flinke kromand Jossi, der viste sig at være spion, der hjalp Tengil ved at fortælle hemmeligheder og fange de duer, der blev sendt med beskeder mellem Kirsebærdalen og Rosendalen? Og hvordan Tvebak fandt Jonatan, gemt hos gamle Mattias i Rosendalen? I dag skal vi høre mere om den mørke ridder Tengil og hans drage Katla.

Tvebak havde aldrig set et virkeligt ondt og grusomt menneske, før han så Tengil af Karmanjaka. Han kom sejlene til Rosendalen over De Urgamle Floders flod fra sin borg, der lå højt, højt oppe i De Urgamle Bjerges bjerg. Jonatan havde sendt Tvebak afsted til torvet den dag Tengil kom på besøg, for at han med sine egne øjne kom til at se, hvem de var oppe imod. Da Tvebak kom derned, havde han næsten ikke kunnet se noget for de lange, lange rækker af store, mørke soldater, der stod rundt om det sted, hvor Tengil skulle lægge til med sin båd. Men heldigvis stod de alle selvsikre med spredte ben, så Tvebak kunne se ud mellem benene. Tengil kom sejlene ind gennem den store port i den store mur, han havde opført om hele byen. Tidligere havde børnene kunne lege i vandet og de voksne nyde den flotte udsigt, men nu havde Tengil lukket det hele af.

Denne dag havde Tengil et ganske særligt besøg i Rosendalen. Han lod alle mænd i Rosendalen stille op på en række, og valgte så de stærkeste ud. De ville aldrig komme tilbage til Rosendalen. De skulle arbejde som

slaver langt, langt borte, med at bygge Tengils borg, Tengilborgen. Her skulle de knokle, langt væk fra deres venner og familie, indtil de faldt døde om. Da han tog afsted igen, sørgede hele dalen.

Jonatan og Mattias havde længe gravet en lang tunnel, der strakte sig fra Mattias' hus, under den store mur, og op igen langt på den anden side, hvor Tengils vagter ikke kunne se dem. Denne aften gravede de som aldrig før for at blive færdige. Endelig kunne de komme afsted for at redde Orvar, ham der var leder af oprøret i Rosendalen, og som nu sad i Katlagrotten.

Katla var Tengils store drage. Hvor den præcist var kommet fra vidste ingen. Den var faldet i søvn i Katlagrotten engang i urtiden, og havde sovet i tusinder af år, mens folk havde glemt alt om den. Men en morgen vågnede den, en frygtelig morgen kom den kravlende ud ved Tengils borg og udspyede dræbende ild mod alt og alle omkring den. Tengil flygtede, men da han ville kalde sine soldater til hjælp med sit horn skete der noget mærkeligt. Pludselig krøb Katla for Tengil. Den lystrede hans horn. Og siden den dag havde Tengil kunnet styre Katla, og han havde brugt den til at besejre sine fjender, og gøre så alle frygtede ham. Det var i Katlas grotte, at Orvar nu sad fanget, og snart skulle spises af dragen.

Jonatan og Tvebak kravlede gennem tunnelen, og skyndte sig afsted til Katlagrotten. Ved hovedindgangen var der en stor port og fyldt med vagter, så det var umuligt at komme ind. Men pludselig opdagede de en ræv, der kom løbende ud fra en lille sprække i bjerget. En hemmelig indgang. De sneg sig ind i bjerget, og efter lang tids vandring fandt de endelig Orvar, der sad fanget i et bur. Et par vagter kom ind, mens Tvebak og Jonatan gemte sig bagerst i hulen. Vagterne grinede og hånede Orvar. De råbte, at det var hans sidste aften, og at Katla var på vej for at spise ham. De gik grinende ud igen, og da deres latter endelig var dødt hen, løb Jonatan og Tvebak frem. De tog et par skarpe stene, de fandt på jorden, og skar, slog og hamrede på buret. Der skete ingenting. I over en time sled de, da de pludselig hørte vagterne igen. Men da gik der pludselig hul på en af gitrene. Og en mere. De hev Orvar ud. Han kunne ikke gå mere, fordi han havde været så længe i buret, så Jonatan måtte bære ham. De nåede ud lige før vagterne kom.

Da Orvar, Jonatan og Tvebak var på vej tilbage til Rosendalen blev de opsporet af Tengils ryttere. De jagtede dem, så de tre kom fra hinanden. Tvebak endte for sig selv, men stødte pludselig på tre andre ryttere i bjergene; Sofie, Hubert og Jossi, forræderen fra Kirsebærdalen. Tvebak prøvede at advare Sofie og Hubert om Jossis forræderi, men de ville ikke høre på ham. "Jossi har hjulpet os, og har været en god ven længe før du kom. Og tidligere troede du, at det var Hubert. Du kan ikke bare slynge om dig med løse beskyldninger," sagde Sofie. Men Tvebak blev ved, og pludselig huskede han Jossis brændemærke. Han rev Jossis skjorte op, så Hubert og Sofie kunne se Tengils mærke, der var brændt ind på Jossis bryst. Jossi løb ned til vandet, og hoppede i en robåd for at flygte. "Du skal få din straf Sofie," skreg han. "Når jeg kommer tilbage til Kirsebærdalen som dens høvding, så skal jeg straffe dig hårdt."

Men Jossi kom ingen steder mere. For hans båd blev grebet af det store vandfald, Karmavandfaldet. Da de Urgamle Floders flod tog Jossi, var det næsten blevet mørkt.

Vil Jonatan og Tvebak kunne stå op imod Tengil med alle hans soldater og Katla, nu hvor de har Orvar med? Kan de nå at redde Rosendalen fra alle Jossis løgne? Alt det må i vente med at få svar på til i morgen i det sidste afsnit af historien om brødrene Løvehjerte.

Refleksion

Det kan være svært, hvad det onde er. Nogen gange er det tydeligt, som når folk som Tengil slår folk ihjel, og holder folk fanget, kun fordi det gavner ham selv. Så er der noget, vi kan synes er ondt som dragen Katla der slår ihjel, men i virkeligheden ikke ved hvad den gør, men bare adlyder Tengils ordrer. Der er Tengils soldater, der også gør hvad Tengil siger. Uden dem kunne han ikke gøre noget ondt. Nogen af dem nyder at udføre hans onde ordrer, men andre er bare bange for, hvad der skal ske, hvis de siger fra. Og så er der Jossi, der hjælper det onde, fordi han er blændet af den magt, han kan få, hvis han gør.

Tit kan vi komme til at følge det onde, fordi det virker som det stærkeste. Når nogen er vrede på andre, når de bagtaler eller mobber, så kan det være nemt at hoppe med på vognen. Det har en retning man kan følge. Hvis der står andre omkring, der ikke siger noget, så virker det som det stærkeste hold. Lige som i historien, så er det svært for Rosendalen at gøre oprør, fordi man ikke ved, om man er alene med at ville det gode. Man kan kun se alle Tengilsoldaterne. Og Orvar, der stiller sig op og siger fra, han bliver skubbet ud i kulden. Så kan det være svært at sige fra. Er du selv den næste? Og måske har de ret. Måske tager den person de bagtaler fejl. Måske er det på tide, at nogen kritiserer ham. Og hvis vi er mange forstår de det sikkert endelig.

Men hvis man kan se, hvad der er det onde, så må man aldrig lade være med at sige fra, om end der er nok så mange Tengilsoldater. For det onde får kun magt, når ingen siger noget. Og nogen gange har man de bedste venner, der som Jossi er blevet fristet. Tvebak græder, da Jossi bliver taget af Karmavandfaldet. Vi skal ikke lade vores venner blive grebet, men holde fast i dem, og turde hjælpe dem tilbage til det gode. Og lade dem lede os selv tilbage, når vi selv bliver fristet.

Bøn

Kære Gud.

Giv mig synet til at kunne skelne det gode fra det onde. Giv mig styrken til at stå op og sige fra, når jeg ser noget forkert i verden. Og vis mig vejen, så jeg ikke selv kommer til at gå i det ondes fodspor.

Fader vor...

Sang 2

Morgen: Når morgensolen lyser her. M&L 52

Aften: Nu går solen sin vej. M&L 16

5. Kampens dag og endeløs kærlighed

Sang

Vor verden er en tumbleplads. M&L 28

Fortælling

Kan i huske historien fra i går? Hvor Jonatan og Tvebak slap ud af Rosendalen, tog afsted til Katlas grotte og befriede Orvar? I dag skal vi høre om den sidste kamp, og hvad der skete derefter.

Kampens dag kom til slut. Den dag alle havde ventet på. En stor storm rasede over hele Rosendalen den dag. Inde i Rosendalen havde Jonatan og Orvar i al hemmelighed kaldt alle folk til kamp og bygget våben. Og udenfor muren havde Sofie bygget lejr sammen med alle de frivillige, der var kommet fra Kirsebærdalen for at kæmpe mod Tengil. Og kampen skulle være nu, for Tengil var blevet langt ondere og mere grusom mod folket i Rosendalen siden Orvars flugt. Hver dag fandt han på nye måder at skade dem på, og hver dag steg hadet mod hans tyrani.

Planen var simpel. Rosendalens folk måtte hurtigt gribe til våben og besejre Tengils vagter. Derefter skulle porten lukkes, inden Tengil kom med Katla. Mod den virkede ingen våben, og de ville aldrig kunne modstå dens flammer. Men Tengil havde jo bygget den store mur, så hvis de bare kunne nå at bure sig inde var de reddet.

På kampens dag barrikaderede Tvebak sig i køkkenet, men han stod ved vinduet, så han kunne følge med i lidt af det, der skete rundt omkring. Han så Sofie dræbe to vagter med sit spyd. Han så Jonatan ride forbi, på jagt efter vagter. Han så folk fra Rosendalen falde, men han så andre, der løb frem, greb de faldnes våben og kæmpe videre.

Pludselig lød et råb, højere end alle de andre. "Katla kommer."

De kæmpende holdt op med at kæmpe. For de vidste, at der ikke var nogen frelse mere. Hvor end Tengil pegede faldt folk for Katlas ild. Og der var intet at gøre. Midt i det hele så Tvebak pludselig en rytter, der red med fuld fart lige imod Tengil. Det var Jonatan. Han red tæt forbi Tengil. Og så lød Tengils horn igen. Men denne gang var det Jonatan, der blæste. Og han pegede mod Tengil og alle hans soldater. Og sådan endte kampens dag.

Rosendalen var fri. Men det havde været for en frygtelig pris. Mange af de gode folk i Rosendalen var døde. Mattias var død. Hubert var død. Men efter noget tid ville Rosendalen atter blive et sted med latter og glæde. For Tengil var væk. Men uden for byen lå Katla stadigvæk. Og så længe den lå der, vovede ingen at være glade endnu. "Du må hjælpe Rosendalen en sidste gang," sagde Orvar til Jonatan. "Du må bringe Katla tilbage til Katlagrotten og lænke hende der." "Jeg tager Tvebak med," sagde Jonatan. Og så red brødrene Løvehjerte afsted, langsomt og forsigtigt op igennem de snævre veje i bjergene mod Katlagrotten, med Katla gående bag dem.

Det sidste stykke af vejen gik over en gammel bro, der hang over det store Karmavandfald. De gamle historier sagde, at nede i Karmavandfaldet boede den store slange Karm. Han og Katla havde været fjender siden urtiden. Karm var lige så lang, som den store flod var bred, og havde et forfærdeligt hovede med lange hugtænder. Om det var rigtigt var ikke til at sige, men Katla hvæsedede ad vandfaldet da de var midt på broen. Jonatans hest blev bange og stejlede, og Jonatan tabte Tengils horn, der faldt dybt, dybt ned i det brusende vandfald.

Katla så efter hornet, og så tilbage på Tvebak og Jonatan med onde øjne. Den vidste, at den ikke længere havde nogen herre, og at den kunne gøre som den ville. I det den åbnede munden red brødrene Løvehjerte så hurtigt de kunne op af bjerget på den anden side, mens den store kugle af ild, der kom fra Katlas mund bragede imod dem. Jonatan blev ramt, men red videre, begge red de de mod bjergets top med Katla lige i ryggen. De red og red, og pludselig kunne deres heste ikke mere. De styrtede sammen under dem, og lå tilbage på vejen. Katla så det, og nærmede sig nu langsomt, kravlende op af bjerget mod dem, mens den rejste sig i sin fulde højde. Men Jonatan blev grebet af raseri. "Du rører ikke Tvebak," råbte han, og skubbede med alle sine kræfter den største sten på toppen ned mod Katla. Dragen mistede balancen, og faldt, faldt, hele vejen ned til Karmavandfaldet, hvor den forsvandt i det brusende vand.

Men Jonatan sank sammen. Katlas ild havde lammet ham. Han ville nu langsomt ligge og dø. Tvebak græd. "Hvad skal der nu blive af dig? Hvad blev der af Mattias? Vi kan jo ikke komme til Nangijala igen." "Nej," sagde Jonatan, "Vi kommer til Nangilima."

"Det har jeg aldrig hørt om."

"I Nangilima er det stadigvæk lejrålenes, sagaernes og eventyrenes tid. Der er det ikke en grusom fortid der råder, men en lys og venlig, fuld af leg. Der leger menneskene når de ikke arbejder, og de hjælper hinanden. Somme tider fortæller de historier om Katla, Karm og Tengil for at skræmme børnene, men så griner de, og siger, at det bare er historier, for de har aldrig fundet sted i Nangilima. Og der bor Mattias i en gammel gård i Æbledalen, hvor han har det godt. Æblerne er snart modne, så jeg må afsted, for at hjælpe ham med at plukke dem."

"Du må ikke tage til Nangilima uden mig," sagde Tvebak. "Jeg kan ikke undvære dig igen! Har jeg ikke sagt, at hvor end du går, der går jeg med?" Jonatan sad og kiggede lidt. Så sagde han: "Kan du huske, dengang vi sprang ned? Da huset brændte? Dengang kom jeg til Nangijala. Jeg tænkte, om vi kunne springe igen. Ned i dybet."

"Så dør vi. Kommer vi så til Nangilima?" "Det kan du stole på," sagde Jonatan. "Så vil jeg ikke være lam, men vi skal gå i det smukke solskin i Nangilima og plukke æbler med Mattias sammen mens vi synger."

De to brødre sad på bjerget, og så ud over Nangijala. De tænkte på alt det, de havde oplevet her. Sammen og med de andre. På søde, gamle Sofie i Kirsebærdalen. På Jossi, der havde været så venlig, men var blevet fristet af det onde. På hvordan de havde reddet Orvar fra Katlagrotten. "Jonatan. Jeg tager dig på ryggen. Det gjorde du for mig. Jeg vil gøre det for dig. For der er ting her i verden man skal gøre, selv om man er bange. Ellers er man ikke noget menneske. Så er man bare en kryster."

De ventede til det blev mørkt. Så kunne Tvebak ikke se, hvor langt ned der var. Så tog han Jonatan på ryggen. Han gik hen til kanten af afgrunden. Han kunne intet se, men vidste, at han bare skulle tage det sidste skridt, så ville alt være overstået. "Er du bange?" spurgte Jonatan.

"Ja. Jeg er bange. Men jeg gør det alligevel Jonatan. Jeg gør det nu, og så vil jeg aldrig mere være bange. Jonatan. Jeg kan se lyset. Jeg kan se lyset fra Nangilima."

Og sådan slutter eventyret om brødrene Løvehjerte.

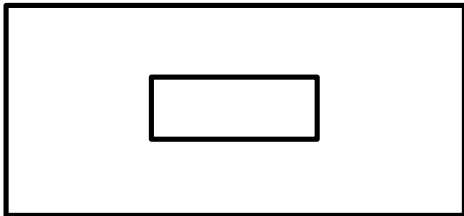
Aktivitet: Ambulanceleg

Materialer:

- Kegler, reb eller lignende til at afgrænse to områder
- Refleksvest(e) til markering af fanger

Fremgangsmåde:

Der er en afgrænset bane, i midten af banen er der markeret et område, som er hospital. Banen er vist herunder.

Der vælges 1-3 fangere, alt efter hvor mange deltagere, der er i legen. Fangerne er virusser, når man bliver fanget, er man smittet og lægger sig ned. Måden, man kan blive rask på, er ved, at der kommer fire raske, tager fat i hver sin arm eller ben og hjælper hinanden med at transportere den syge på hospitalet. Den syge er nu rask og med i legen igen. Sker der for lidt i legen kan man vælge en fanger mere eller man skal gøre noget for at blive rask, f.eks. vente 10 sekunder eller give et kram til hver af redderne.

Refleksion

Hvis i har leget legen: I den leg vi lige har leget, skulle man hjælpe hinanden med at komme fri. Man fik ikke selv point eller vandt legen fordi man hjalp. Man hjalp bare, så der blev ved med at være mange gode mod de onde.

Eventyret om Brødrene Løvehjerte indeholder mange eksempler på, hvordan de to brødre på forskellige måder trodser deres frygt og handler efter hjertet. Deres kamp er en kamp for det gode. Styrken til at kæmpe får de fra kærligheden til hinanden og til de mennesker der er omkring dem. Det er en grænseløs kærlighed de viser, både da Jonatan ofrer sig selv ved at redde Tvebak ud af den brændende bygning og da Tvebak til sidst i historien tager Jonatan på ryggen og springer ud over klippen. Denne grænseløse kærlighed kan sammenlignes med den som vi lytter til når vi hører om Jesus. Jesus gjorde de ting han gjorde i en grænseløs kærlighed til mennesker og til Gud. Det største han gjorde i kærlighedens navn var da han døde på korset for at befri mennesker fra synd og give os frelse. Man kan sige at Jesus dør af kærlighed

– kærlighed til os. Han dør for at vi skal leve. Lidt lige som Jonatan og Tvebak giver hinanden livet ved at dø for hinanden i starten og i slutningen af historien.

På samme måde skal vi huske at hjælpe hinanden. Også selv om det er svært. Også selv om det koster os noget.

På et tidspunkt i bogen redder Jonatan en af Tengils soldater, der er ved at falde i Karmavandfaldet. Tvebak spørger ham, hvorfor han gjorde det. Og han svarer, som han altid gør: "Der er ting her i verden, som man er nødt til at gøre, selv om man er bange. Ellers er man ikke noget menneske, men bare en kryster". "Men hvad så hvis de havde fanget dig?" spørger Tvebak. "Så havde de fanget Jonatan Løvehjerte og ikke nogen kryster."

Bøn

Kære Gud

Tak for en god sommerlejr. Tak fordi vi fik muligheden for at være der for andre, og hjælpe med at gøre sommerlejren til et godt sted. Tak fordi vi har hinanden, og at vi kan mødes i et fællesskab, og få styrken til at bruge vores tid og talenter, ikke bare på os selv men på at danne fællesskaber med hinanden.

Fader vor...

Sang 2

Du satte dig selv. M&L 23

Tekster til andagt 3, fristelse.

Adam og Eva

Da Gud havde skabt hele verden, så skabte han de to første mennesker, Adam og Eva. Han satte dem i Paradisets have, og her skulle de nyde alt det, som Gud havde skabt. Kun ét træ i haven måtte de ikke tage fra. Det hed Kundskabens Træ. En dag var Eva ude at gå, og kom en slange. Slangen var det snedigste af alle dyrene. Det sagde til Eva: "Den eneste grund til, at Gud ikke vil have, at i spiser af Kundskabens Træ er, at så bliver i lige som Gud, så i kan se hvad der er ondt og godt. Og det vil Gud ikke have." Det kunne Eva ikke forstå, så hun tog af frugterne, og hun gav også til Adam, der også spiste.

Da Gud opdagede det blev han vred over, at de ikke havde fulgt hans ord, og de blev forvist fra Paradiset.

Jesus i ørkenen

Før Jesus tog ud og fortalte for menneskene gik han længe i ørkenen. Han fik ikke meget at spise, for han brugte alt tiden på at tænke over, hvad han skulle fortælle, så han var meget sulten. En dag kom djævelen hen til ham.

"Jesus. Hvorfor sulter du? Kan du ikke lave disse sten til brød?" Men Jesus sagde: "Mennesket skal ikke bare lave af brød, men også af Guds ord."

Så tog djævelen ham med til et højt tårn. "Jesus. Hvis du hopper ud fra tårnet og viser, at du ikke kommer noget til, så vil folk tro på dig og følge dig." Men Jesus sagde: "De skal tro på det jeg siger, og ikke på tryllekunster."

Til sidst tog djævelen Jesus med til det højeste bjerg. Han pegede ud over alt det land de kunne se, og han sagde: "Alt dette skal blive dit, hvis du bare vil følge mig." Men Jesus sagde: "Jeg vil hellere have ingenting og følge Gud end at følge dig. Gå din vej, satan." Og så forlod djævelen ham.

Abraham og Isak

Abraham boede sammen med sin kone Sara og deres eneste søn Isak. En dag sagde Gud til Abraham: "Du skal slå din søn ihjel og brænde ham på et bål som gave til mig."

Næste dag sadlede Abraham sit æsel og tog afsted med Isak til det bjerg, som Gud havde sagt det skulle ske. Da de var på vej op af bjerget sagde Isak: "Far. Jeg ved, at vi skal ofre til Gud, og vi har både brænde og kniv med, men hvad skal vi ofre?" Abraham sagde: "Der vil være et offerlam, der hvor vi skal hen."

Sammen byggede de et bord, hvor de kunne ofre. Abraham lagde Isak på bordet, hævede kniven, men i det samme stoppede englene ham. Nu vidste de, at Abraham troede på Gud, og de gav ham et får, som han kunne ofre i stedet.

Jonas og hvalen

En dag talte Gud til en mand, der hed Jonas. Han sagde: "Jonas, du skal tage ud og fortælle de onde mennesker om det gode, så de kan gøre det rigtige." Men Jonas havde ikke lyst til at gøre, hvad Gud sagde, så han flygtede med en båd. Men da båden tog afsted kom der en stor storm. Mændene på skibet troede at det var Guds straf, og de ville trække lodt om, hvem på skibet der havde gjort Gud vred. Jonas trak det længste strå, og de andre smed ham overbord. I det samme stoppede stormen. Jonas blev spist af en stor hval, som Gud sendte for at han ikke skulle drukne. I hvalens mave tænkte Jonas sig om, og til sidst bad han til Gud. "Hvis jeg bare kan komme ud, så vil jeg tage ud og hjælpe med at gøre de onde gode igen." Og straks efter spyttede hvalen ham ind på land.

Samson og Dahlila

Samson var den stærkeste mand der fandtes, men han gjorde meget godt for Gud. Men Samson havde mange fjender, og da Samson blev forelsket i en kvinde, der hed Dalila, opsøgte de hende og sagde: "Du skal lokke ham til at fortælle, hvor hans kræfter kommer fra." Og da Samson kom til Dalila og ville være giftes med hende, så sagde hun: "Jeg vil kun være sammen med en, der er fuldstændig ærlig over for mig. Du må fortælle mig, hvor din styrke kommer fra." Samson sagde, at man skulle binde ham med helt friske reb. Det gjorde Dalila, men da Samsons fjender kom, så sprængte han rebene og slog dem ned.

Dalila kom igen til ham og sagde: "Du var ikke ærlig." Samson ville meget gerne giftes med Dalila og sagde: "Hvis du sætter mit hår fast i væggen, så kan jeg ikke slippe fri." Og Dalila satte hans hår fast. Men da Samsons fjender kom løbende for at slå ham ihjel, så trak Samson sig fri og slog dem ned. Tredje gang kom Dalila. "Nu er jeg rigtig vred. Jeg tror ikke, at du holder rigtigt af mig. Du bliver ved med at lyve." Til sidst brød Samson sammen og sagde, at kræfterne sad i hans hår. Hvis man klippede det af, havde han ingen kræfter. Mens han sov klippede Dalila alt hans hår af, og denne gang kunne Samson ikke gøre noget mod fjenderne der kom for at fange ham.

De holdt ham som fange i mange år, og en dag holdt de en stor fest, hvor de ville binde ham til en stor søjle og kaste ting efter ham. Men Samsons hår var groet ud igen, og da de bandt ham til søjlen rev han den ned, så taget brasede sammen, og alle hans fjender døde sammen med ham selv.